

1.8 Βασικές Διακρίσεις Τραπεζικών Κινδύνων

1.8.1 Η φύση των κινδύνων

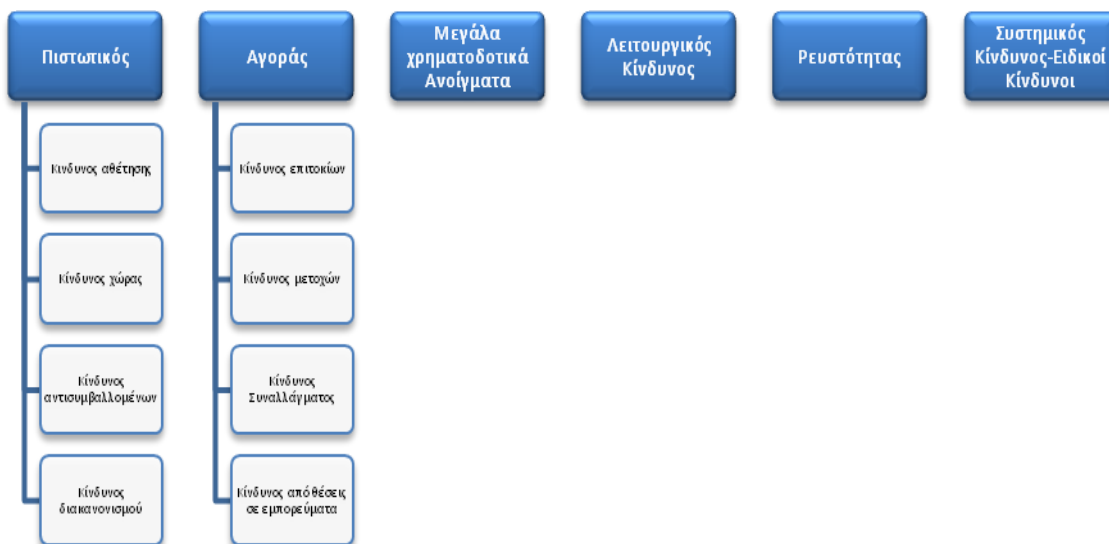
Στην χρηματοοικονομική επιστήμη και τη θεωρία των επενδύσεων ο κίνδυνος ορίζεται ως η πιθανότητα να συμβεί ένα δυσμενές γεγονός κάποια χρονική περίοδο, το οποίο μπορεί να προκαλεί ζημιές σε ένα πιστωτικό ίδρυμα. Πρακτικά ο κίνδυνος προκύπτει, είτε από την πιθανότητα αθέτησης μιας υποχρέωσης ή από τη μεταβλητότητα της αξίας μιας επένδυσης ή οποία επηρεάζει την προσδοκώμενη απόδοσή της. Η μεταβλητότητα μπορεί να μετρηθεί από την τυπική απόκλιση των επενδύσεων, γύρω από τη μέση τιμή τους. Ακόμη ο κίνδυνος μπορεί να προκύψει από την ανεπάρκεια ή την ακαταλληλότητα διαδικασιών ή συστημάτων λειτουργίας, ή από ακατάλληλους χειρισμούς που γίνονται, είτε σκόπιμα, είτε από αμέλεια, ή τέλος από φυσικές καταστροφές. κινδύνων.

1.8.2 Γενικές κατηγορίες των κινδύνων

Μια γενική διάκριση των κινδύνων περιλαμβάνει τους συστηματικούς και τους μη συστηματικούς κινδύνους. Οι συστηματικοί κίνδυνοι προκύπτουν από τις συνθήκες ή από γεγονότα που επικρατούν στις αγορές, ενώ οι μη συστηματικοί κίνδυνοι αφορούν τους συγκεκριμένους δανειολήπτες.

Οι χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι θα μπορούσαν να ταξινομηθούν σε τρεις κατηγορίες: στους πιστωτικούς κινδύνους (credit risks), στους κινδύνους αγοράς (market risks) και στους λειτουργικούς κινδύνους (operational risks).

Οι κίνδυνοι αυτοί αναλύονται σε περισσότερες κατηγορίες, όπως φαίνεται στο πιο κάτω σχήμα:

1.8.3 Είδη κινδύνων

Ο πιστωτικός κίνδυνος περιλαμβάνει τον κίνδυνο αθέτησης, τον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου, τον κίνδυνο χώρας και τον κίνδυνο διακανονισμού. Ο κίνδυνος αθέτησης προκύπτει όταν ο δανειζόμενος αδυνατεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του. Ο κίνδυνος αντισυμβαλλομένου προκύπτει από την αθέτηση των συμβατικών υποχρεώσεων του αντισυμβαλλόμενου μέρους. Ο κίνδυνος χώρας προκύπτει από την αδυναμία μιας χώρας να εκπληρώσει τις οφειλές της σε μια άλλη ή από την αδυναμία ενός φορέα ή ενός κατοίκου μιας χώρας να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του σε μια άλλη.

Ο κίνδυνος επιτοκίου προκύπτει από τις μεταβολές των επιτοκίων που επηρεάζουν αρνητικά τις ανοιχτές θέσεις σε τίτλους ή εμπορεύματα.

Ο κίνδυνος επιτοκίου προκύπτει ακόμη από τις αντιστοιχίες ληκτότητας των στοιχείων του Ενεργητικού και του Παθητικού μιας Τράπεζας. Στην περίπτωση αυτή έχουμε κίνδυνο επαναχρηματοδότησης όταν τα στοιχεία του Ενεργητικού μιας Τράπεζας έχουν μεγαλύτερη ληκτότητα από αυτήν του παθητικού. και κίνδυνο επανεπένδυσης όταν τα στοιχεία του Ενεργητικού έχουν μικρότερη ληκτότητα από αυτά του Παθητικού.

Στην πρώτη περίπτωση η Τράπεζα επαναδανείζεται με μεγαλύτερο κόστος από την απόδοση των επενδύσεων της, ενώ στη δεύτερη επανεπένδυει τα κεφάλαιά της με μικρότερες αποδόσεις από αυτές των υποχρεώσεων της.

Ο κίνδυνος διακανονισμού προκύπτει από την αδυναμία ενός εκ των αντισυμβαλλομένων να ανταποκριθεί στη συμβατική των υποχρεώσεων καταβολής του τιμήματος.

Ο κίνδυνος μετοχών προκύπτει από μεταβολές αξίας μετοχών που επηρεάζουν αρνητικά θέσεις σε αυτές.

Ο κίνδυνος συναλλάγματος προκύπτει από τις μεταβολές ισοτιμιών που επηρεάζουν αρνητικά θέσεις σε συνάλλαγμα.

Ο λειτουργικός κίνδυνος προκύπτει από ζημιές που οφείλονται στην ανεπάρκεια ή στην ακαταλληλότητα διαδικασιών ή συστημάτων ή σε ανθρώπινα λάθη.

Ο κίνδυνος ρευστότητας προκύπτει από την αδυναμία αντιμετώπισης αποτελεσματικά εκ μέρους του πιστωτικού ιδρύματος, του κινδύνου που προκύπτει όταν κληθεί να καλύψει άμεσα υποχρεώσεις του προς τους συναλλασσόμενους με αυτό.

Ο κίνδυνος από ανοιχτές θέσεις σε εμπορεύματα προκύπτει όταν υπάρχει αδυναμία κάλυψης των υποχρεώσεων του αντισυμβαλλομένου.

1.8.4 Μεγάλα Χρηματοδοτικά Ανοίγματα

Τα μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα (ΜΧΑ). Είναι τα ανοίγματα σε πελάτη ή σε ομάδα πελατών που ανέρχονται σε ποσοστό μεγαλύτερο του 10% των ιδίων κεφαλαίων του πιστωτικού ιδρύματος. Τα ΜΧΑ δεν επιτρέπεται να είναι μεγαλύτερα του 25% των Ιδίων κεφαλαίων του πιστωτικού ιδρύματος, ενώ το άθροισμα τους δεν πρέπει να υπερβαίνει συνολικά το 800% των ιδίων κεφαλαίων του πιστωτικού ιδρύματος.

1.8.5 Διάκριση τραπεζικών χαρτοφυλακίων

Το χαρτοφυλάκιο τίτλων των πιστωτικών ιδρυμάτων διακρίνεται σε: χαρτοφυλάκιο συναλλαγών, χαρτοφυλάκιο διαθέσιμο προς πώληση (Available for sale- AFS) και σε επενδυτικό χαρτοφυλάκιο.

Το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών και το διαθέσιμο προς πώληση περιλαμβάνει στοιχεία και τίτλους που το πιστωτικό ίδρυμα κατέχει βραχυπρόθεσμα για την πώληση ή την επαναγορά τους με στόχο την κερδοσκοπία ή την αντιστάθμιση των κινδύνων που πιθανόν θα αντιμετωπίσει. Το επενδυτικό χαρτοφυλάκιο, αντίθετα, περιλαμβάνει στοιχεία που διακρατούνται σε μόνιμη βάση από το πιστωτικό ίδρυμα. Ουσιαστικά οι δύο ομάδες χαρτοφυλακίων χαρακτηρίζονται από διαφορετικό χρονικό ορίζοντα διακράτησης, διαφορετικό σκοπό και διαφορετικό βαθμό ρευστότητας.

1.8.6 Βασικά στοιχεία ισολογισμού μιας τράπεζας

Οι δραστηριότητες μιας τράπεζας περιλαμβάνονται στις οικονομικές τις καταστάσεις που δημοσιεύονται ανά τρίμηνο. Μια από αυτές είναι ο Ισολογισμός Τέλους Χρήσεως. Ο Ισολογισμός μιας τράπεζας που δημοσιεύεται στο τέλος κάθε χρόνου περιλαμβάνει μεταξύ άλλων στο Ενεργητικό και στο Παθητικό τα εξής βασικά στοιχεία, όπως αυτά διαμορφώνονται τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή:

Τράπεζα Α
ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31/12/YYYY

Ενεργητικό		Παθητικό	
Ταμείο- Διαθέσιμα	XXX	Καταθέσεις	XXX
Χορηγήσεις	XXX	Μετ. Κεφάλαιο	XXX
Επενδύσεις	XXX	Αποθεματικά	XXX
Πάγια Στοιχεία	XXX	Κέρδη	XXX

Από τα στοιχεία του ισολογισμού προκύπτει ότι στο Ενεργητικό περιλαμβάνονται, τα ρευστά διαθέσιμα που έχει στη διάθεσή της η Τράπεζα, τα δάνεια που έχει χορηγήσει, τις επενδύσεις που έχει πραγματοποιήσει σε μετοχές, ομόλογα, κλπ καθώς και τα πάγια στοιχεία όπως κτίρια, εξοπλισμό, κλπ., που διαθέτει.

Επίσης στα στοιχεία του παθητικού περιλαμβάνονται οι καταθέσεις που έχει δεχθεί, το μετοχικό της κεφάλαιο, τα τυχόν αποθεματικά της κεφάλαια που διατηρεί, καθώς και τα κέρδη που έχει πραγματοποιήσει και τα οποία μεταφέρονται από έναν άλλο λογαριασμό, τον λογαριασμό των "αποτελεσμάτων χρήσεως" στον ισολογισμό. Με άλλα λόγια μπορούμε να πούμε ότι περιλαμβάνονται στο μέρος του ενεργητικού, οι απαιτήσεις της Τράπεζας και στο παθητικό οι υποχρεώσεις της, μια δεδομένη χρονική στιγμή και συγκεκριμένα στο τέλος της ημερολογιακής χρήσης.